

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-14>

УДК 331.101.26

ЕКОЛОГІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СУЧАСНОМУ БІЗНЕСІ: СТРАТЕГІЇ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

ENVIRONMENTAL RESPONSIBILITY IN MODERN BUSINESS: STRATEGIES FOR RATIONAL USE OF NATURAL RESOURCES

Бродович Юрій Романовичкандидат сільськогосподарських наук,
старший викладач,

Мукачівський державний університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-6458-3553>**Бродович Владана Юріївна**

Мукачівський ліцей № 8

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-3262-4906>**Brodovych Yuriy**

Mukachevo State University

Brodovych Vladana

Mukachevo Lyceum No. 8

У статті розглянуто стратегічне значення екологічної відповідальності для сучасного бізнесу, акцентуючи увагу на раціональному використанні природних ресурсів як ключовому елементі сталого розвитку підприємств. Аналізуються основні підходи до впровадження екологічних ініціатив, такі як використання інноваційних технологій, проведення екологічного аудиту, залучення працівників і дотримання міжнародних стандартів. Визначено вплив екологічної відповідальності на конкурентоспроможність, економічну ефективність і формування позитивного іміджу компанії. У статті підкреслено необхідність інтеграції екологічних стратегій у бізнес-процеси задля забезпечення довготривалого успіху та сталого розвитку підприємств.

Ключові слова: екологічна відповідальність, бізнес-стратегія, природні ресурси, стале використання, екологічний менеджмент.

Environmental responsibility in modern business has become a key aspect of sustainable business practice, driven by growing awareness of environmental issues and the need for long-term environmental balance. This article examines the integration of environmental responsibility into modern business strategies with an emphasis on the rational use of natural resources. It highlights the need for companies to apply innovative approaches to minimize resource depletion, reduce environmental degradation and contribute to the achievement of global sustainable development goals. In addition, the article identifies such benefits as improving brand reputation, saving money, complying with regulatory requirements and improving relations with stakeholders. The main approaches to implementing environmental initiatives are analyzed, such as using innovative technologies, conducting environmental audits, involving employees and adhering to international standards. The impact of environmental responsibility on competitiveness, economic efficiency and the formation of a positive image of the company is determined. The article emphasizes the need to integrate environmental strategies into business processes to ensure long-term success and sustainable development of enterprises.

Keywords: environmental responsibility, business strategy, natural resources, sustainable use, environmental management.

Постановка проблеми. Сучасний бізнес опинився перед необхідністю інтеграції екологічної відповідальності в стратегічне управ-

ління для забезпечення сталого розвитку. Виснаження природних ресурсів, посилення регуляторного тиску та зростання суспільного

запиту на екологічно свідомі продукти вимагають від підприємств перегляду своїх підходів до використання ресурсів. У цій статті розглядаються ключові аспекти раціонального управління природними ресурсами, включаючи технологічні, економічні та соціальні підходи, які сприяють ефективності бізнесу та підвищенню його конкурентоспроможності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідження екологічної відповідальності в контексті бізнес-стратегій в Україні активно розвивається. Вітчизняні та зарубіжні науковці, серед яких: Ю. А. Бондар, З. А. Мірошніченко, О. М. Гуцалюк, Н. В. Гаврилова, В. О. Котлубай, З. Є. Шершньова, С. Оборська, J DesJardins, М. Портер, акцентують увагу на необхідності впровадження принципів сталого розвитку. Зокрема, у працях аналізується вплив екологічного менеджменту на конкурентоспроможність і репутацію підприємств. Проте, враховуючи динаміку змін у світовій економіці, питання інтеграції екологічної відповідальності залишаються актуальними для подальшого дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Екологічно відповідальний бізнес – це той бізнес, який дотримується основних принципів виробництва, доставки послуг та продуктів, що не шкодять навколишньому середовищу та екологічному стану. Якщо бізнес займається виробництвом, важливо, щоб під час виробництва використовувалися максимально екологічні способи, які завдають мінімальної шкоди навколишньому середовищу. Також важливо використовувати ресурси, що відновлюються, і, звісно ж, брати участь у відновленні цих ресурсів.

Ще одна особливість екологічно відповідального бізнесу – це ставлення до доставки. Екологічно відповідальний бізнес піклується про те, щоб оптимізувати доставку, завдаючи якомога меншої шкоди довкіллю, та щоб доставка залишала якомога менший вуглецевий слід.

Особливістю екологічно відповідального бізнесу є його дотримання екологічними практикам, які мінімізують негативний вплив на навколишнє середовище. Такі підприємства інтегрують екологічні міркування у свою діяльність, прийняття рішень і корпоративні цінності. Основні характеристики включають: ефективність використання ресурсів, використання відновлюваної енергії, стійкий ланцюжок постачання, екологічно чисті продукти та послуги, зменшення вуглецевого сліду, відповідність нормативним вимогам і не тільки,

залучення зацікавлених сторін, перспектива життєвого циклу.

Застосування таких заходів не тільки захищає навколишнє середовище, але й часто призводить до економічних переваг, таких як економія коштів і підвищення репутації бренду.

Крім того, екологічно відповідальний бізнес всередині компанії пропагує екологічно відповідальні підходи: заохочує працівників і створює умови для сортування сміття в офісі та на виробництві, зменшення витрат води, використання відновлювальних ресурсів. Також такий бізнес заохочує працівників брати участь у підтримці та відновленні навколишнього середовища.

Сьогодні екологічно відповідальний бізнес – це дуже вагома частина репутації компанії [1].

Варто зазначити, що до сьогодні не сформовано єдиного підходу до сутності екологічної відповідальності, яка по-різному інтерпретується представниками економічних напрямів. Так, згідно класичного підходу, екологічна відповідальність виникла під дією екологічного законодавства: щоб уникнути санкцій, підприємства змушені були переглянути свою екологічну політику і вжити заходів для зменшення негативного впливу своєї діяльності на навколишнє середовище. Згідно неокласичного підходу, екологічна відповідальність є наслідком не лише нормативно-правових обмежень, а й моральної відповідальності виробників за заподіяння шкоди природі [2].

Екологічна відповідальність є не лише етичним обов'язком, а й стратегічним інструментом зміцнення позицій підприємства на ринку. Стратегічна важливість екологічної відповідальності полягає в її здатності сприяти довгостроковому успіху бізнесу, сталості та стійкості в глобальному ландшафті, що швидко змінюється. На рисунку 1 наведемо ключові моменти, які підкреслюють стратегічне значення екологічної відповідальності у сучасному бізнесі.

Стратегічно впроваджуючи відповідальність за навколишнє середовище в основну бізнес-практику, компанії не лише роблять внесок у здоровішу планету, але й забезпечують власне зростання та актуальність у світі, що стає все більш екологічно свідомим.

Не менш важливими етапами також є, ефективно використання ресурсів, мінімізація ризиків та формування позитивного іміджу. Раціональне споживання енергії, води

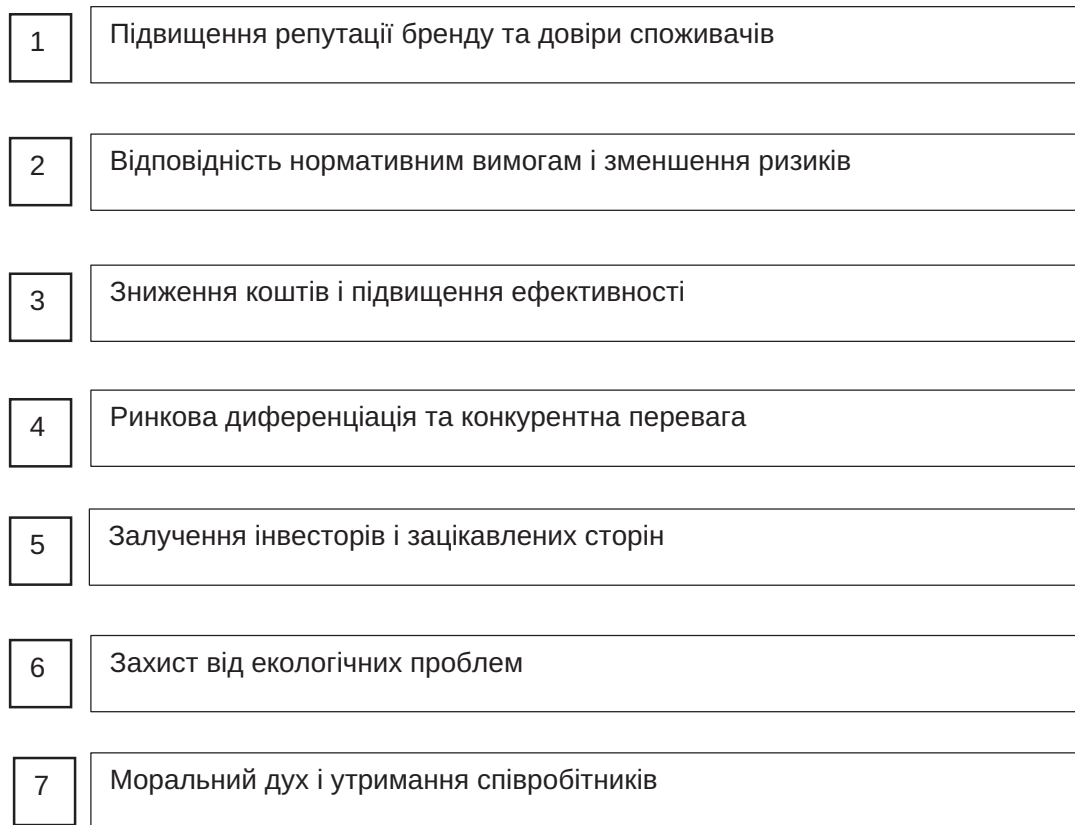

Рис. 1. Етапи стратегічного значення екологічної відповідальності у сучасному бізнесі

та матеріалів дозволяє підприємствам знижувати виробничі витрати, що безпосередньо впливає на їхню прибутковість.

Інтеграція екологічних ініціатив у бізнес-стратегію передбачає узгодження цілей сталого розвитку з цілями організації, діяльністю та процесами прийняття рішень. Цей підхід гарантує, що відповідальність за навколишнє середовище не є окремою діяльністю, а є ключовим компонентом довгострокового бачення бізнесу. Наведемо, на нашу думку, поетапні шляхи, як досягти такої інтеграції.

На першому етапі, необхідно визначити чітке бачення та зобов'язання, що буде включати екологічну відповідальність у місію та цінності компанії та підтримка керівництва. Наступним етапом це інтеграція всіх бізнес-функцій:

- розробка продукту: створення екологічно чистих продуктів з використанням екологічно чистих матеріалів і методів;
- ланцюжок поставок: співпраця з постачальниками, які дотримуються екологічних методів;
- операції: зменшення відходів, підвищення енергоефективності та перехід на відновлювані джерела енергії;

– маркетинг: прозоро сприяє зусиллям щодо сталого розвитку, щоб зміцнити довіру споживачів.

Не менш важливим етапом є моніторинг, звітування та адаптація. Регулярні аудити дають змогу відстежувати результативність відповідно до цілей сталого розвитку та контрольних показників. Прозоре звітування дає можливість ділитися прогресом із зацікавленими сторонами через звіти про сталий розвиток та постійне вдосконалення дає поштовх до стратегій оновлення на основі нових технологій, нормативних актів і світових тенденцій.

Впроваджуючи екологічні ініціативи в бізнес-стратегію, організації створюють міцну основу для зростання, роблячи внесок у стале майбутнє.

Висновки. Інтеграція екологічної відповідальності у бізнес-стратегію є ключовим фактором підвищення конкурентоспроможності та сталого розвитку підприємства. Рациональне використання природних ресурсів, інноваційні рішення та підтримка екологічної культури серед працівників сприяють економічній ефективності та позитивно впливають на репутацію компанії. Для практичної

реалізації екологічних стратегій та ефективної інтеграції екологічної відповідальності в бізнес необхідно: розробити екологічну політику, що відображає корпоративні цінності; впровадити систему управління ресурсами, яка базується на принципах ефективності та сталості; використовувати аналітичні інстру-

менти для моніторингу та оцінки екологічних ініціатив; формувати партнерства з організаціями, які поділяють екологічні цінності.

Подальші дослідження можуть зосереджуватись на аналізі конкретних практик і інструментів, які дозволяють адаптувати бізнес до сучасних екологічних викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Екологічна відповідальність бізнесу: стратегії та підходи. URL: <https://www.0542.ua/news/3817255/ekologicna-vidpovidalnist-biznesu-strategii-ta-pidhodi>
2. DesJardins J. Corporate Environmental Responsibility. *Journal of Business Ethics*. 1998. Vol. 17. № 8. P. 825–838.
3. Бондар Ю. А., Мірошніченко З. А. Корпоративна культура в системі управління персоналом підприємства. Сеул, 2019.
4. Гуцалюк О. М., Гаврилова Н. В., Котлубай В. О. Сучасні особливості управління ризиками. *Вісник економічної науки України*. 2021.
5. Шершньова З. Є., Оборська С. В. Стратегічне управління: навч. посібник. Київ : КНЕУ, 1999.
6. ISO 14001 Environmental Management System. URL: <http://surl.li/kpppis>
7. Safety and Sustainability. URL: <https://safety.org.ua/>

REFERENCES:

1. Ekologichna vidpovidalnist biznesu: stratehii ta pidkhody. URL: <https://www.0542.ua/news/3817255/ekologicna-vidpovidalnist-biznesu-strategii-ta-pidhodi>
2. Desjardins J. (1998) Corporate environmental responsibility. *Journal of business ethics*. Issue 17. No. 8. P. 825–838.
3. Bondar Yu. A., Miroshnychenko Z. A. (2019) Corporate culture in the personnel management system of the enterprise. Seoul.
4. Gutsalyuk O. M., Gavrylova N. V., Kotlubay V. O. (2021) Modern features of risk management. *Bulletin of economic science of Ukraine*.
5. Shershneva Z. E., Oborska S. V. (1999) Strategic management: a textbook. Kyiv: KNEU.
6. Environmental Management System ISO 14001. URL: <http://surl.li/kpppis>
7. Safety and Sustainability. URL: <https://safety.org.ua/>